

MUHÂFAZAKÂRLIKTAN MAKSAT NEDİR? *

Yay. Haz.: Âdem EFE**

Gelibolu Meb'ûsu Celâl Nûrî bey "İnkılâb ve Cezrîlik" unvânıyla Ankara'da *İleri'*ye gönderdiği bir makalede muhâfazakârlık ve liberallikden bahsediyor. "Deli Petro'nun eski Rusya'nın hakîkî ihtiyâcını teşhîs ettiği vakit, mazi ile münâsebeti olan her müesseseyi yıkdığını, Moskova Patrikhanesini ilgâ eylediğini, yeni tarzda bir âile muâşereti ihdâs ve buna karşı gelenler tecrîm bile olunduğunu; sakallıların sakalını tıraş etmek yâhûd salb olunmakla tahyîr olunduklarını" beyân etdikden; bunu tavsiye değil, çarın azmini göstermek, efkârını kabûl ettirmek için fikr-i muhâfazaya aman vermediğini işrâb maksadıyla söylediğini kaydettikten sonra diyor ki:

---

* Bu çeviri-yazı, İmzasız, "Muhâfazakârlıktan Maksat Nedir?" *Sebilürreşâd*, Aded: 576, 13 Rebiulahir 1342/22 Teşrinisâni 1339/22 Kasım 1922 Perşembe, s. 59'da yayınlanan makalenin günümüz harflerine aktarılmasından oluşmuştur. (Yhn).

** Doç. Dr.; Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Sosyolojisi ABD Öğretim Üyesi.

“Bugünkü vazîfemiz, bu inkılâb zihniyetine sâdık kalmak için hiçbir sûretle fikr-i muhâfaza ile uzlaşmamaktır. Muhâfazakârlığı idâre-i maslahat kabîlinden tatyîb etmek için ufak bir müsâmahakârlıkda bulunmak, fikr-i inkılâba karşı küfrândır...”

Mûmâ ileyh muhâfazakârlıktan maksadları (lâ-dinî muhâfazakârlık) ise, yani Müslüman mahallelerinde açılan umûmhaneler, Müslüman kadınlarına verilmekte olan fuhuş vesîkası usûlü, Müslüman kadınlarının bazı umûmî mahallerde Müslim gayr-ı Müslim erkeklerle birlikde bulunarak dans etmeleri, Müslüman kadınlarının koltuklarına kadar kollarını, memelerine kadar göğüslerini, dizlerine kadar bacaklarını açarak sokaklarda gezmeleri, erkek, kadın birlikde tiyatrolara, sinemalara gidecek yan yana oturmaları, Müslüman çocuklarının başlarına birer şabka geçirilerek sokaklarda gezdirilmeleri vesâir bu kabîlden şeyler ise tabî bunları muhâfaza etmek isteyenlerle uzlaşmak, bunları tatyîb için müsâmahakârlıkda bulunmak fikr-i inkılâba karşı küfrân-ı nimettir. Zîrâ millet bu inkılâbı, Kazım Karabekir Paşa'nın söyledikleri gibi, mukaddes dinini î'lâ etmek, yıkılmak istenilen mukaddesât-i milliye ve diniyesini kurtarmak maksadıyla vücûda getirmişdir.

Yok, muhâfazakârlıktan maksadı dinin, ahkâm ve müessesât-ı diniyyenin, âdâb ve şeâir-i İslâmiyenin muhâfazasını isteyenler ise bunlarla uzlaşmamayı, bunlara ufak bir müsâmahakârlıkda bile bulunmamayı Celâl Nûrî Bey belki kendisi için bir vazîfe telakki edebilir. Fakat mensûb olduğu fırka veya hükûmet maazallah Celâl Nûrî Bey'in bu nasîhatıyla âmil olmağa kalkışacak olursa memleketdeki vaz'iyeti pek tuhaf olur.

Mûmâ ileyh Halk Fırkası'nı ve hükûmetini millete karşı ne kadar fena ne kadar korkunc bir şekilde gösteriyor! Sanki milletin dinine, mukaddesâtına harb açmak gibi bir vaz'iyet! Deli Petro'nun, yeni tarzda âileler ihdâsından bahsederek dininin, ahkâm ve şeâir-i diniyyenin muhâfazasından büyük bir gâye tanımayan millet ile fırkanın arasını açmaktan Celâl Nûrî Bey ne fâide bekliyor? Evet, Deli Petro cebren yeni tarzda bir âile ihdâs etdi. Fakat ihdâs ettiği âile dünyada fuhuş ve sefâhatın en son derekesine varan bir âile tarzı oldu. Bugün yeryüzünde fuhuşda en ileri giden bir memleket neresidir? Diye sorulduğu zaman bi-lâ tereddüd Rusya gösterilir, yani Deli Petro'nun ihdâs ettiği tarz-ı âile!

Eğer maksadı (azm)'e misâl getirmek ise niye Hazret-i Ömer'in cihanları ser-fürû etdiren azmini misâl getirmiyor da Deli Petro gibi çılgınlığının icr'aatını ileri sürüyor?

Bunlar hiç de iyi şeyler değildir. Milletin dinine, mukaddes hislerine karşı bu kadar saygısızlık olamaz.

Daha geçen gün Celâl Nûrî Bey inkılâb-ı cedîdin mâhiyet-i diniyyeyi hâiz olduğundan, İslâmiyet' den in'izâli gayr-ı mümkün bulunduğu bahsediyordu. Şu halde millet-i diniyye, ahkâm-ı diniyyesini, müessesât-ı diniyyesini, şeâir-i diniyyesini muhâfaza etmek isterse bir cürüm mü işlemiş olacaktır? Bari buna dâir de bir kanun çıkarmalı da herkes Celâl Nûrî Bey'in cezrî programının esâsını anlasın.

Bereket versin, muhâfazakârlar uzlaşmamak, müsâmahakârlıkta bulunmamak yolunu tutmuyorlar da işler yürüyor. Yoksa Celâl Nûrî Bey, Hanya ile Konya'yı pek güzel anlardı.

Sözlük

cezrî: radikal.	şeâir: adetler, törenler.
i'lâ: yükseltmek.	tahyîr: birini, iki şey arasından birini seçmek durumunda bırakma.
in'izâl: tek başına kalma.	tatyîb: hoş etme, iyi davranma.
işrâb: bir maksadı kapalı olarak anlatma.	tecrîm: birini cezalandırma, para cezası alma.
salb: darağacına çekme.	
ser-fürû: baş eğdiren.	

